3. ZBOROVANJE SLOVENSКИH GEOMORFOLOGOV

Livške Ravne, 30. maj – 1. junij 2014

Geomorfološko društvo Slovenije je tretje zborovanje svojih članov ter drugih geomorfologov in ljubiteljev geomorfologije pripravilo na skrajnem zahodu Slovenije, v geomorfološko izjemno bogatem, a še premalo preučenem Zgornjem Posočju. Prizadevni organizacijski odbor v sestavi dr. Jurij Kunaver, dr. Irena Mrak, dr. Uroš Stepišnik in Petra Gostinčar je pod taktirko prvoimenovanega organizatorja pripravil zanimivo in vsestransko koristno srečanje, ki je potekalo v sproščenem in prijetnem vzdušju, ustrezno tamkajšnjemu okolju in raznovrstni obravnavani problematiki.

Organizatorji so zborovanje razdelili v dva dela: predstavitev referatov in številnih posterjev so potekale v Centru šolskih in obšolskih dejavnosti Kavka v Livških Ravnah, drugi del pa je potekal v obliki treh poldnevni strokovni ekskurzij. Na ekskurziji po Trnovskem gozdu, ki sta jo vodila dr. Uroš Stepišnik in dr. Andrej Mihevc, smo se udeleženci prav na začetku zborovanja seznanili z najnovejšimi ugotovitvami o obsegu pleistocenske poledenitve na Trnovskem gozdu in z novimi pogledi na nastajanje ledu v kraških jamah, ki se precej razlikujejo od dosedanjih spoznanj. Ob višku zadnje ledene dobe je obstajal le okoli 5 km² velik ledeni pokrov na severovzhodni strani Golakov, od koder se je nekaj manjših jezikov spuščalo še nekoliko niže. A. Mihevc nas je seznanil z drugačnim pogledom na pojavljanje ledu na Trnovskem gozdu, ki po vseh kriterijih ustreza definiciji pojma permafrost, najdemo pa ga v dveh oblikah: kot led v jamah in kot trajno zamrznjena tla tik pod površjem, vendar ne zaradi nizkih temperatur zraka, temveč zaradi podhlajanja zraka kot posledice njegovega kroženja skozi kraške jamske sisteme pod tlemi.

Popoldan in del večera prvega dne sta bila namenjena referatom in predstavitvam posterjev, pri čemer se je ponovno razkrila izjemna raznolikost geomorfološke tematike in raziskovalni metod. Dr. J. Kunaver je udeležence seznanil z rezultati dolgoletnega preučevanja pleistocenskih sedimentov v Bovški kotlini in soseščini, ki se jih v zadnjih letih poskuša interpretirati z drugačnimi procesi, povezano s hipotezami o veliko manjšem obsegu soškega ledenika. Zlasti starejši, predwürmski sedimenti nujno potrebujejo natančnejše sedimentološke analize in absolutne datacije, zelo koristna bi bila tudi primerjava z novjšimi rezultati preučevanj sosednjega, tilmentskega ledenika. Dr. M. Bavec je predstavil rezultate najnovejših preučevanj živahne tektonike v zahodni Sloveniji, pri čemer ima morda ključno vlogo prav dogajanje ob idrijskem prelomu. Burne geomorfne procese v tem delu Slovenije je po njegovem mnenju treba interpretirati v hkratnem kontekstu živahne tektonske aktivnosti in velikih klimatskih sprememb v zadnjih tisočletjih.

Naslednji, izjemno lep zgodnjepoletni dan, se je začel z dopoldansko strokovno ekskurzijo po bližnji okolici Livka in v Staroselskem podolju vse do Breginjskega kota (vodstvo dr. J. Kunaver in dr. K. Natek). V središču pozornosti so bili ostanki predpleistocenskega površja, ki se med drugim kažejo v Livškem prevalu, širokem Staroselskem podolju in prebojni dolini Nadiže, ter morenski material v okolici Livka v nadmorski

višini nad 800 m in v Breginjskem kotu, ki nesporno kaže na mogočnost pleistocenskega soškega ledenika.

V nadaljevanju tega lepega dne smo udeleženci ponovno uživali v izjemni raznolikosti geomorfološke tematike, ki je segala od podrobne tektonsko-geomorfološke analize aktivnosti vodiškega preloma in absolutne datacije jamskih sedimentov v Snežni jami na Raduhi do jakosti biokorozije, učinkov hudourniških poplav in varovanja geomorfološke dediščine. Razveseljiv je zlasti širok razpon tematik in uporabljenih raziskovalnih metod pri mlajšem rodu geomorfologov in geologov, hkrati pa je tudi razumljiva določena zaskrbljenost pri nekoliko starejših članih društva, saj se je geomorfologija tudi v svetovnem merilu izjemno razširila in razdrobila na nešteto smeri in podpodročij. To je sicer splošna značilnost sodobne, izrazito pozitivistično usmerjene znanosti, pri kateri ostane le upanje, da bo kopičenje novih in novih analitičnih rezultatov v prihodnosti omogočilo tudi kvalitativni preskok in nastanek nove znanstvene paradigme. Zanj po mojem mnenju čas še ni prišel, zagotovo pa bo ključno drugačno razumevanje geomorfološkega/geološkega časa, do katerega se lahko dokopljemo le z absolutnimi datacijami sedimentov in reliefnih oblik.

Tudi tretji dan zborovanja je potekal v največjem geomorfološkem laboratoriju – pokrajini – pod vodstvom neutrudnega dr. J. Kunaverja, ki nam je pokazal nekaj novih lokacij z razkritimi ledeniškiimi sedimenti, mdr. v strugi Soče pod Gabrjem, kjer so pred nekaj leti našli ok. 1260 let staro hrastovo deblo. Dobro pripravljeno in za več kot 30 udeležencev zelo poučno ter zanimivo zborovanje se je zaključilo na lokacijah okrog Sela pri Volčah in Mosta na Soči, kjer bo treba podrobneje preučiti, kje in kako se je tu okrog pred nekaj tisočletji zaključila več kot 70 km dolga pot soškega ledenika.

Karel Natek

Domnevni drumlin Gomila pri vasi Kozmerce od jugozahodne strani (foto: K. Natek)